

International Classification of Functioning Disability and Health (ICF)

Fælles projekt for 7 danske rehabiliteringscentre

Annemarie Gottlieb
Centerleder, cand. psych,
RCT Midtjylland

Hvorfor ICF?

- Traumatiserede flygtninge er mentalt, fysisk og socialt hæmmede af
 - tortur, krig, etnisk udrensning eller andre former for organiseret vold
 - kulturelle og sociale barrierer affødt af asylsituationen
 - politiske og sociale vilkår i værtslandet

- Den samlede indflydelse på hele livssituationen kalder på et holistisk tværfagligt rehabiliteringsperspektiv – mere end på et snævert behandlingsperspektiv

- ICF imødekommer dette behov

Hvorfor ICF?

- ❑ Manglende evidens for effekten af monofaglig intervention overfor multitraumatiserede mennesker i exil
- ❑ Forskere anbefaler en integreret tilgang i forhold til ekstremt traumatiserede mennesker (van der Kolk, 2002) og torturofre (Carlson, 2005)

Rehabilitering eller behandling?

- Rehabilitering har et bred fokus på bl.a.:
 - Det sociale funktionsniveau og netværk
 - Fysiske problemer og ressourcer
 - Psykiske problemer og ressourcer
 - Intellektuelle ressourcer

- Behandling er har et mere snævert (en-dimensionelt) fokus. Mennesker klassificeres ud fra specifikke kriterier fx ICD-10 (WHO) uden reference til det generelle funktions- og aktivitetsniveau

Rehabilitering er defineret som:

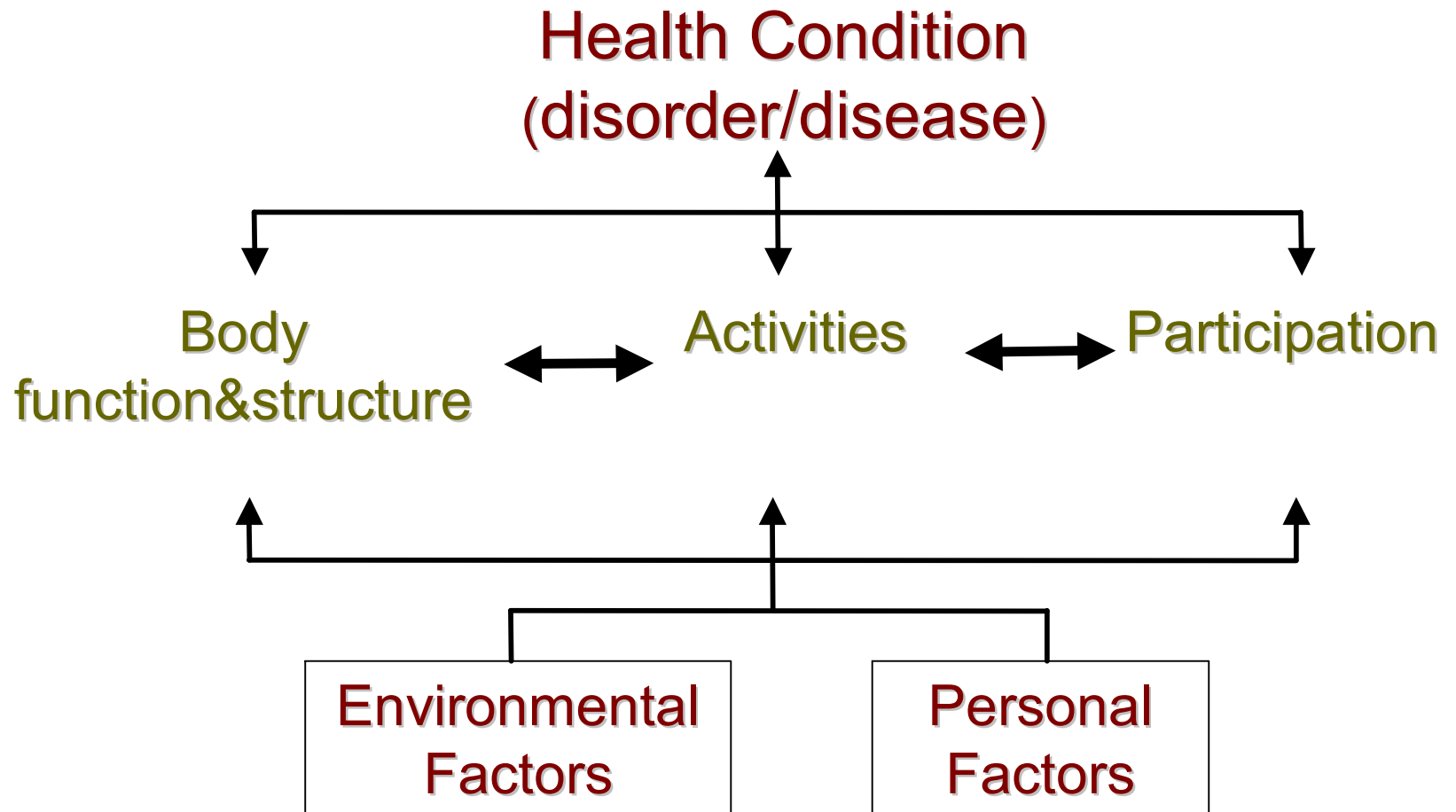
- Rehabilitering er en målrettet og tidsbestemt samarbejdsproces mellem en borger, pårørende og fagfolk. Formålet er, at borgeren, som har eller er i risiko for at få betydelige begrænsninger i sin **fysiske psykiske og/eller sociale funktionsevne**, opnår et selvstændigt og meningsfuldt liv. Rehabilitering baseres på borgerens hele livssituation og beslutninger består af en koordineret, sammenhængende og vidensbaseret indsats.

ICF

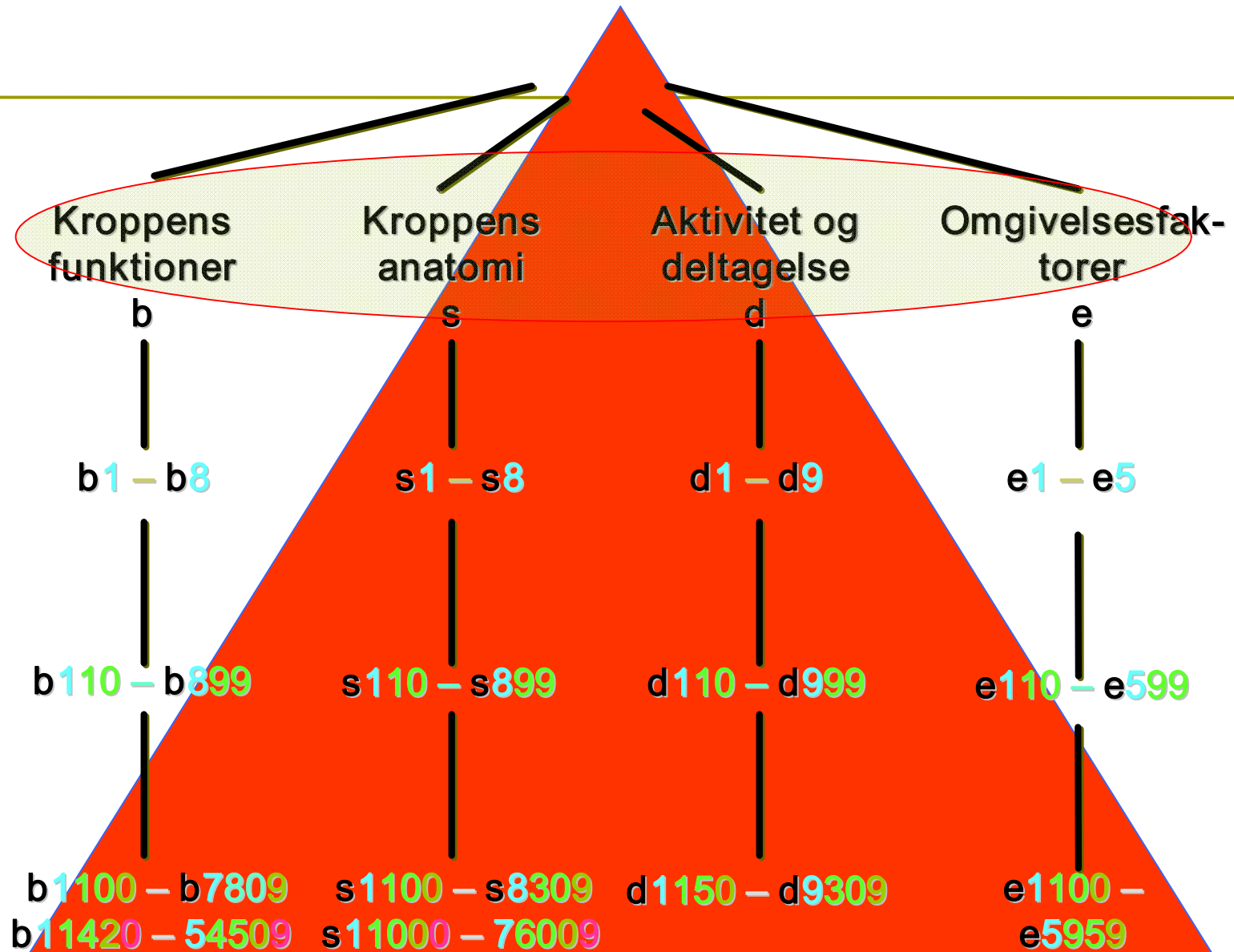
Karakteristika for rehabiliteringsprocessen

- Fokus på borgerens hverdagsliv
- Medinddragelse af borgeren
- Borgerorientering
- Individorientering
- Helhedsorientering
- Koordinering
- Tværfaglig og tværsektoriel indsats
- Planlægning med fastlagte mål
- Udviklingsorienteret
- Vidensbaseret

ICF konceptet

ICF klassifikation

Jo bredere jo mere præcis

ICF som referenceramme

Navn:	Diagnose:	Udfyldt af:
Funktionsevne	Ressourcer	Begrænsninger
Kroppens funktioner		
Kroppens anatomi		
Aktiviteter		
Deltagelse		
Omgivelsesfaktorer		
Personlige faktorer		

Anvendelsesområde

- ❑ Som statistisk værktøj – I forbindelse med indsamling og registrering af data
- ❑ Som forskningsværktøj – til måling af effekt, livskvalitet eller omgivelsesfaktorerens betydningen
- ❑ Som klinisk værktøj – til bedømmelse af behov, til valg af behandling, til bedømmelse af erhvervsevne, rehabilitering forløbsvurdering og effektevaluering af interventioner ved specifikke tilstande
- ❑ Som socialpolitisk værktøj – til planlægning af social sikring, pensions- og bistandssystemer, og til udformning og implementering af nye initiativer
- ❑ Som uddannelsesværktøj – til udformning af uddannelsesforløb og til at skabe bevidsthed om og sikre udførelse af sociale initiativer

Core set

- ❑ ICF indeholder i alt 1454 koder
- ❑ Et core set er et udvalgt sæt af ICF koder indenfor et afgrænset område
- ❑ Et område kan være en helbredstilstand, en diagnose, en diagnosegruppe

Formålet med Core Sets

- Formålet med core sets er at gøre ICF klinisk anvendelig, ved at der på forhånd er udvalgt et afgrænset antal koder for et givent område

Pilot projektet

Oasis, København

RCT, København

RCF, Region Nordjylland

RCT Fyn, Region Syddanmark

RCT Jylland, Region Syddanmark

Klinik for Traumatiserede Flygtninge, Region Sjælland

RCT, Region Midtjylland

International interesse

Tidligere er der på internationalt plan lavet 12 ICF core-sets for forskellige helbredstilstande – bl.a. depression, brystcancer og rygsmerter.

Med det nye ICF core-set for traumatiserede flygtninge er Danmark det første land i verden, der har udarbejdet et core-set for flygtninge.

Delphi-metoden

- Udarbejdelse af core set ved Delphi-metoden
 - Short listing af ekspertgruppe
 - Udvalgelse i 3 runder af deltagende behandlere
 - Seminar for deltagende behandlere med henblik på endelig udvalgelse af core set

Udvælgelsen af core set

Sket efter Delphi-teknikken, udsprunget af Delphi-modellen som er en struktureret kommunikationsproces med fire karakteristika: Anonymitet, gentagelse, statistisk grupperespons og ekspert input.

Ekspertene bliver bedt om at fravælge ikke-relevante ICF koder i forhold til redskabets målgruppe.

Ekspertene udvælger herefter de relevante blandt de tilbageværende ICF-kategorier. Proceduren gentages to gange dog med information om konsensusgraden.

Herefter udvælger ICF-nøglepersoner fra centrene, der er eksperter i praksis, det antal koder, som er nødvendige til at beskrive funktionsevnen hos de traumatiserede flygtninge.

Gennemførelse

- Undervisning af nøglepersoner
- Koordinering af forståelse (reliabilitet)
- Afprøvning på én klient på hvert center
- Justering af core-set
- Implementering på 6 klienter på hvert center – vurdering inden for 1. behandlingsmåned og efter 8. behandlingsmåned, eller i forbindelse med behandlingens ophør, hvis denne finder sted inden 8. behandlingsmåned
- Evaluering og revidering
- Projektfasen afsluttes primo 2009
- Evt. permanent implementering på centrene

Kriterier for klientdeltagelse i pilotprojekt

- Over 18 år
- Er traumatiseret i et andet land som følge af krig, tortur o.a.
- Opfylder diagnosen for PTSD (HTQ-R)
- Er inden for centrenes målgruppe, og har behov for en tværfaglig behandling

Kriterier for deltagelse

- ❑ Patienten skal være i stand til at møde stabilt min. 75% fremmøde
- ❑ Ser psykolog én gang ugentligt
- ❑ Ser kropsbehandler/fysioterapeut min. én gang ugentlig
- ❑ Ser centrets socialrådgiver min. én gang månedlig
- ❑ Tilses af speciallæge i psykiatri

Eksklusionskriterier

- Manglende fremmøde
- Misbrug
- Svær personlighedsforstyrrelse
- Akut psykotisk tilstand

Kroppens funktion

Kapitel 1: **Mentale funktioner**

Kapitel 2: **Sanser og smerte**

Kapitel 3: **Stemme og tale**

Kapitel 4: **Kardiovaskulære, hæmatologiske, immunologiske og respiratoriske funktioner**

Kapitel 5: **Fordøjelse, stofskifte og hormonelle funktioner**

Kapitel 6: **Kønsorganer, urinveje og forplantning**

Kapitel 7: **Bevægeapparatet**

Kapitel 8: **Huden og tilhørende strukturers funktioner**

Kroppens funktioner

□ Kapitel 1: Mentale funktioner

- b130 Energi og handlekraft
- b134 Søvn
- b140 Opmærksomhed
- b144 Hukommelse
- b152 Følelsesfunktioner
- b180 Oplevelse af eget selv og af tidsforløb

Kroppens funktioner

- Kapitel 2: Sanser og smerte
 - b280 Opfattelse af smerter

- Kapitel 7: Bevægeapparatet
 - b730 Muskelstyrke
 - b735 Muskeltonus

Aktivitet og deltagelse

- Beskriver individens funktion *som et helt menneske*, modsat beskrivelsen af funktionen i enkelte dele af kroppen
- Fra det basale til det komplekse
 - Det basale er fx at klæde sig på, spise og tage bad
 - Det komplekse er at arbejde, gå i skole og være social
- WHO's tilgang
 - Aktiviteter – er hvad mennesker kan gøre uden barrierer eller hjælp fra andre
 - Deltagelse – medregnet indflydelse af barrierer og støtte fra omgivelserne

Aktiviteter og deltagelse (fortsat)

- Det centrale er den række af aktiviteter - fra det basale til det komplekse - som beskriver en persons muligheder for at leve uafhængigt og at være integreret i samfundet

Klassifikation af aktiviteter g deltagelse

- Kapitel 1: Læring og anvendelse af viden
- Kapitel 2: Almindelige opgaver og krav
- Kapitel 3: Kommunikation
- Kapitel 4: Bevægelse og færden
- Kapitel 5: Omsorg for sig selv
- Kapitel 6: Husførelse
- Kapitel 7: Interpersonelt samspil og kontakt
- Kapitel 8: Vigtige livsområder
- Kapitel 9: Samfundsliv, socialt og civilt liv

Aktiviteter og deltagelse

- Kapitel 1: Læring og anvendelse af viden
 - d175 Problemløsning
- Kapitel 2: Almindelige opgaver og krav
 - d230 Udføre daglige rutiner
 - d240 Klare stress og andre psykologiske krav

Aktiviteter og deltagelse

- Kapitel 3: Kommunikation
 - d350 Samtale
- Kapitel 4: Bevægelse og færden
 - d470 Bruge transportmidler
- Kapitel 5: Omsorg for sig selv
 - d570 Varetage egen sundhed

Aktiviteter og deltagelse

□ Kapitel 6: Husførelse

- d620 Skaffe sig varer og tjenesteydelser
- d630 Lave mad
- d640 Lave husligt arbejde
- d660 Hjælpe andre

Aktiviteter og deltagelse

- Kapitel 7: Interpersonelt samspil og kontakt
 - d710 Basalt interpersonelt samspil
 - d740 Skabe formelle relationer
 - d750 Skabe uformelle sociale relationer
 - d760 Skabe familiære relationer

Aktiviteter og deltagelse

- Kapitel 8: Vigtige livsområder
 - d820 Skolegang
 - d860 Varetage basale økonomiske transaktioner
 - d870 Have økonomisk selvforvaltning

Omgivelsesfaktorer

- Kapitel 3: Støtte og kontakt
 - e310 Opvækstfamilie
 - e320 Venner
 - e355 Sundhedspersonale

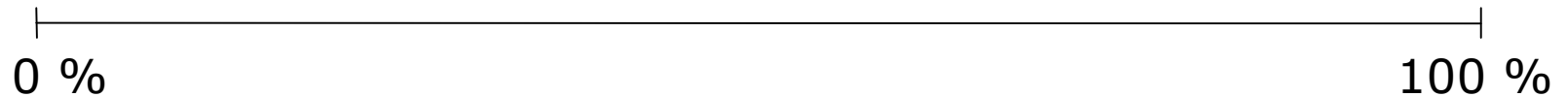
- Kapitel 4: Holdninger
 - E460 Holdninger i samfundet

Omgivelsesfaktorer

- Kapitel 5: Tjenester, systemer og politikker
 - e590 Tjenester, systemer og politikker vedrørende arbejdsmarked og beskæftigelse

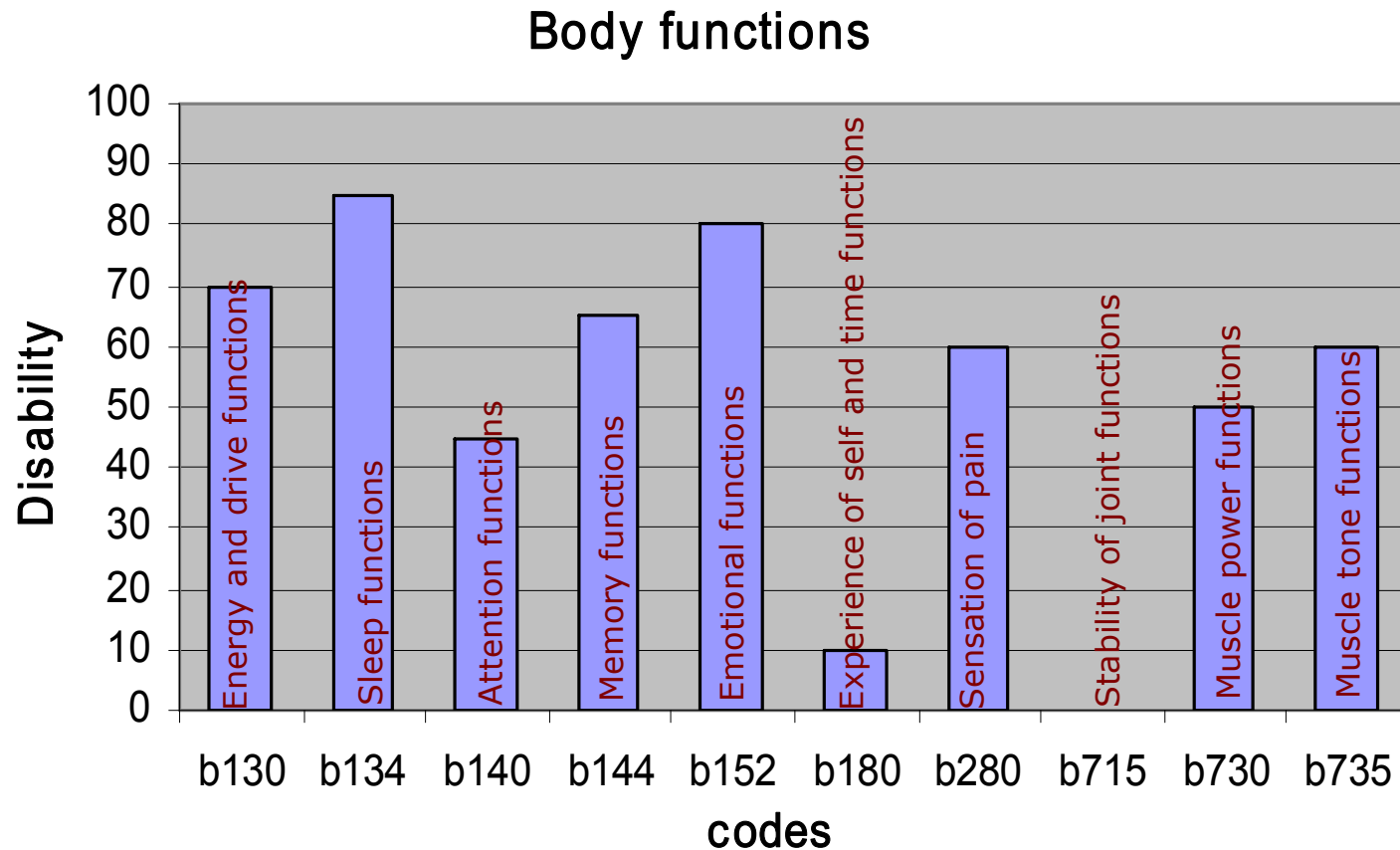
Vas (visuel analog skala)

- ▣ Grad af manglende funktion.....

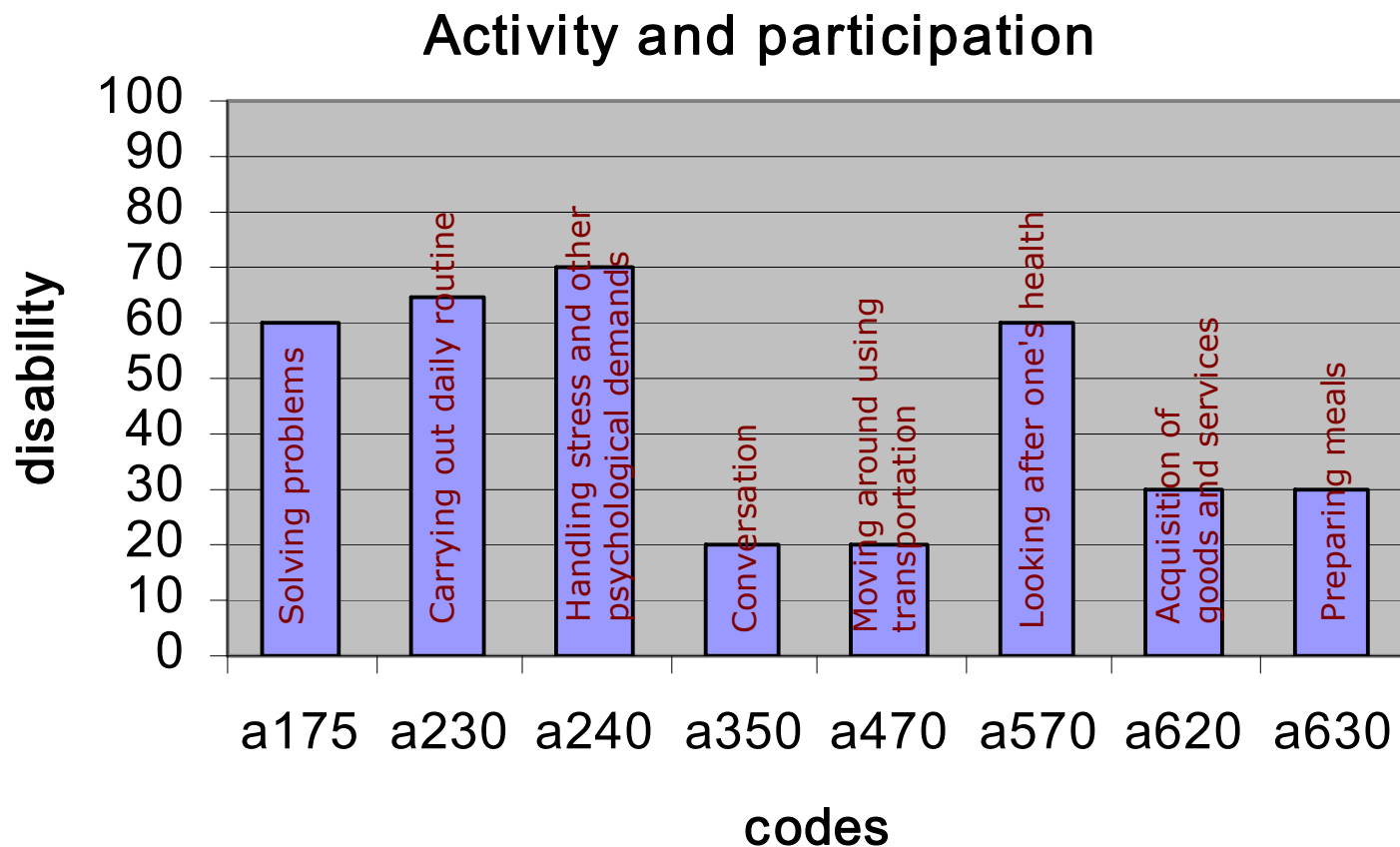
1. score ved det tværfaglige team

27 årig mand fra Iran

1. score ved det tværfaglige team

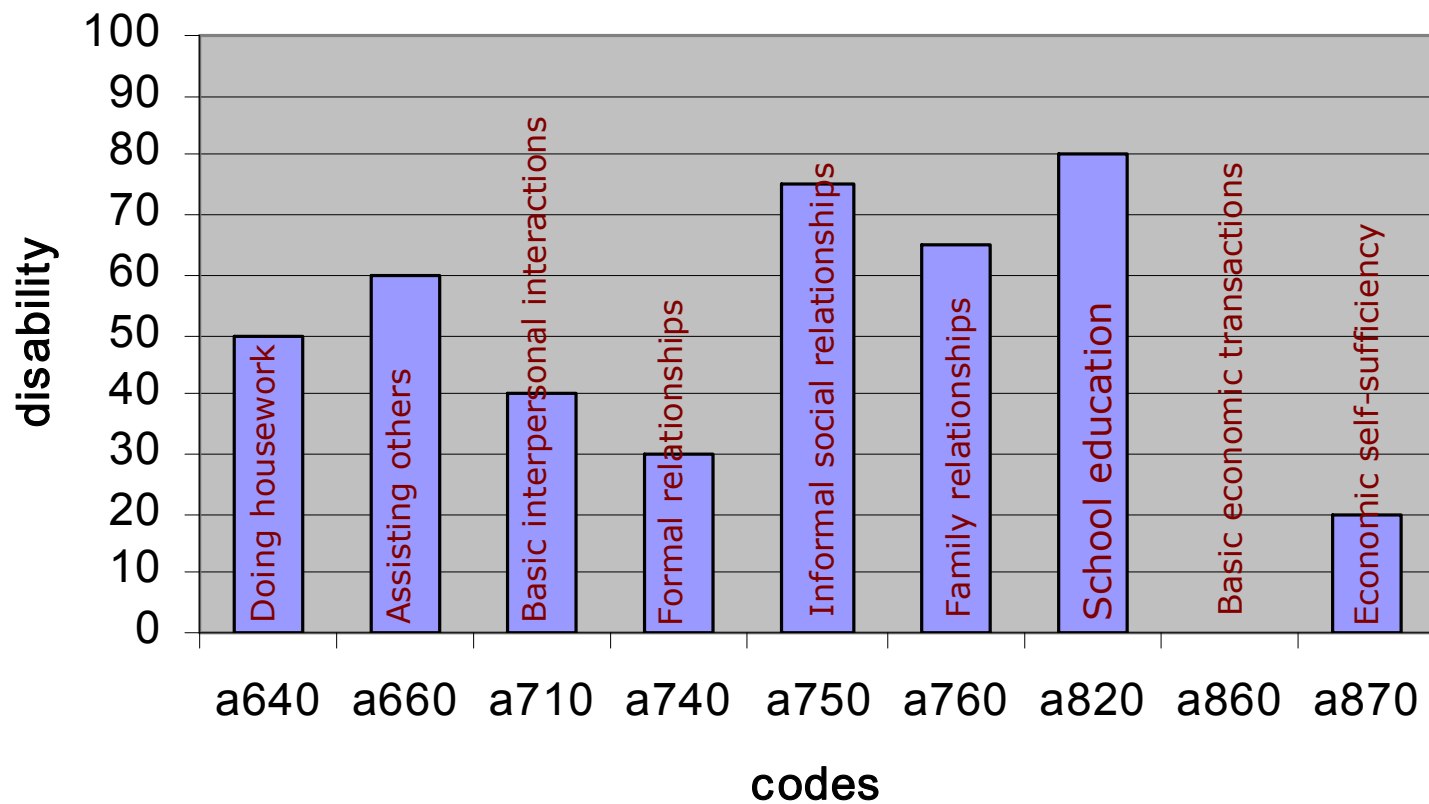
27 årig mand fra Iran

1. score ved det tværfaglige team

27 årig mand fra Iran

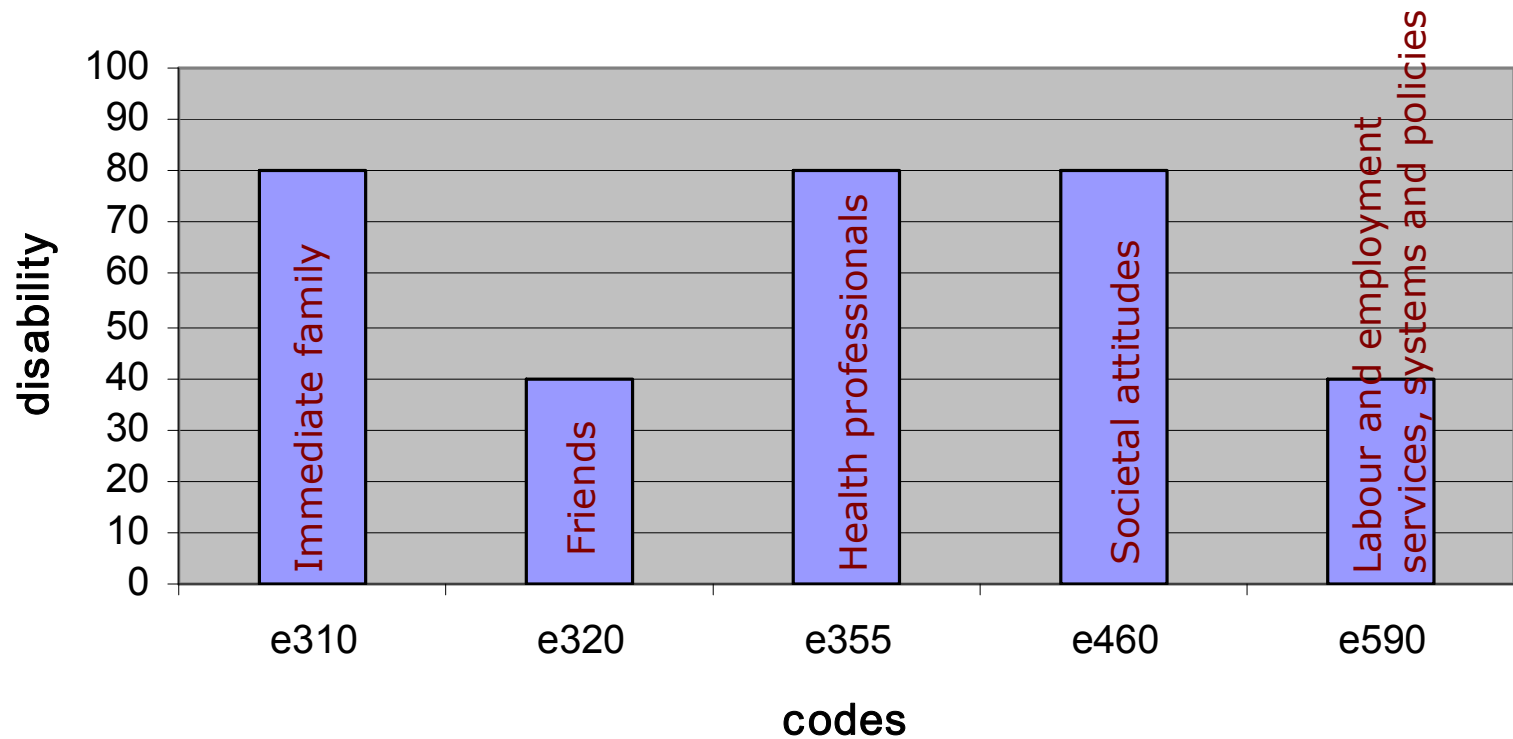
Activity and participation (cont.)

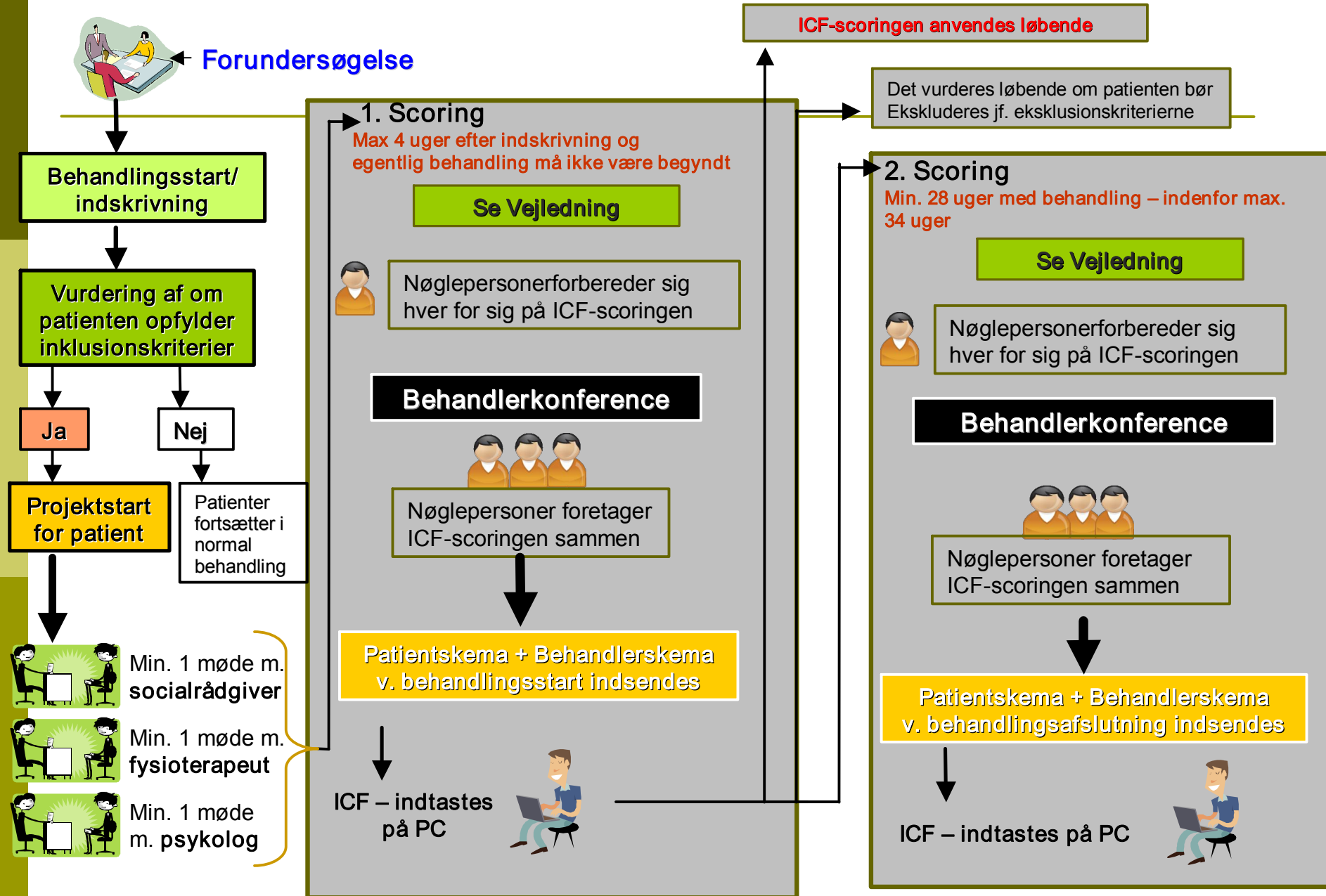
1. score ved det tværfaglige team

27 årig mand fra Iran

Environmental factors

Retningslinier for processen fra inklusion til 2. scoring

Og hvorfor er det nu lige....?

- Standardiseret og fælles sprog/kommunikation mellem fag og sektorer
- Klinisk værktøj til bedømmelse af behov og valg af intervention
- Redskab i forbindelse med behandling, træning og rehabilitering
- Referenceramme i forbindelse med dokumentation og forskning

Relevante links

- <http://www.marselisborgcentret.dk/marselisborgc/>
- <http://www.who.int/classifications/icf/en/>

Tak for opmærksomheden !